

кваліфікації викладачів, використання актуального освітнього контенту та створення мотивуючого середовища для навчання.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко В.М. Мовна підготовка правоохоронців як складова професійної компетентності. *Правова освіта та правознавство*. 2020. №1. С. 120-128.
2. Bowles M. Legal Terminology and Legal English. A Comparative Approach. *Journal of Legal Linguistics*. 2017. Vol. 14. № 3. P. 198-213.
3. Harris I. Exploring the role of Legal Language in International Law Enforcement Training. *International Journal of Police Science and Management*. 2021. Vol. 23, № 1. P. 44-55

Іванна ГРАДЮК,

здобувачка навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Шутенко Світлана Василівна,
завідувач кафедри мовної підготовки Національної академії внутрішніх справ,
підполковник поліції

СПІВІДНОШЕННЯ СВОБОДИ СЛОВА, НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У ХХІ столітті мережа Інтернет стала головним простором для спілкування, обміну думками, інформація стала частиною не тільки національного спротиву, а мова –

інструментом впливу, захисту та опори. Сучасний світ переживає епоху інформаційних трансформацій, де доступ до інформації став визначальним фактором для розвитку суспільства та кожного окремого індивіда [3].

Поведінка спілкування в мережі Інтернет під час війни зазнає значних трансформацій, відображає соціальну та емоційну атмосферу, потребу в швидкому обміні критично важливої інформації. Особливо у військовий час зростає прагнення людей отримувати перевірену інформацію про події на фронті, офіційні заяви представників.

Ключову роль у період війни відіграють соціальні мережі, вони виконують роль як оперативного передавання повідомлень щодо безпеки рідних, змін ситуацій та потреб у допомозі. Під час війни мовна поведінка зазнає суттєвих змін: зростає емоційність, активізується використання національної лексики, сленгу, зростає вплив інформаційної агресії, застосування спроб протесту або стресу.

Інтернет-комунікація – це особлива форма взаємодії, яка користується своєю автономністю, швидкістю, публічністю та потенційністю вірусних повідомлень. З початком війни в Україні комунікація у соціальних мережах перетворилася на важливий інструмент психологічної підтримки, волонтерської діяльності та інформаційної боротьби. У таких умовах поведінка спілкування користувачів у соціальних мережах стала предметом особливої уваги як з боку суспільства, так і правових структур.

Важливе місце посідає правовий вимір поведінки. Відповідно до чинного законодавства України, інформація та публікації неправдивих інформацій про Збройні Сили України, заклики до колабораціонізму або приниження

національної гідності передбачає адміністративну та кримінальну відповідальність.

Так, чинний Кримінальний кодекс України містить низку норм в яких містяться кримінальна відповідальність:

Стаття 109. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої [2].

Стаття 111. Державна зрада. Державна зрада, карається позбавленням волі на строк від 12 до довічного [2].

Стаття 111-1. Колабораційна діяльність. Колабораційна діяльність, караються позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років [2].

Стаття 111-2. Пособництво державі-агресору. Пособництво державі-агресору караються позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої [2].

Стаття 114-2. Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану. Такі дії караються позбавленням волі на строк від трьох до дванадцяти років [2].

Стаття 436-2. Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників, частина 1: карається виправними роботами до 2 років, або пробацийним наглядом до 3 років, або позбавленням волі до 2 років, **частина 2** (виготовлення й поширення відповідних матеріалів): обмеженням волі до 5 років або позбавленням волі до 5 років з можливою конфіскацією майна, **частина 3** (якщо дії вчинено службовою особою, повторно, групою чи із використанням ЗМІ): позбавленням волі від 5 до 8 років з можливою конфіскацією майна [2].

Фактчекінг – це важливий процес перевірки фактів і тверджень на їхню точність та правдивість. Це допомагає забезпечити, що інформація, яку ми сприймаємо, є достовірною та об'єктивною. Фактчекінг може включати перевірку джерел, пошук додаткової інформації й аналіз логіки та доказів, щоб визначити правдивість твердження. [4].

Свобода слова – одна із основоположних цінностей демократичного суспільства, яка забезпечує «кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне використання своїх поглядів і переконань» [1].

Проте чинне законодавство України передбачає деякі обмеження цього права, зокрема в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, що є особливо важливим у період війни (**стаття 34 Конституції України**) [1].

В епоху цифрового розвитку комунікація здійснюється через соціальні мережі, кожне повідомлення стає публічним і впливає на інформаційний простір. Під час війни виникає потреба у переосмисленні меж свободи слова. Де закінчується право на висловлення думки і починається відповідальність за слова, які можуть нести загрозу безпеці країни чи сприяти дезінформації. Відповідно до **статті 17 Конституції України**: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою

всього Українського народу» [1]. Ця норма підтверджує, що під час воєнного стану інформація є стратегічним ресурсом етики спілкування в інтернеті, стає не лише моральним вибором, а й фактом безпеки держави.

Етика комунікації є системою моральних норм, що регулюють відповідальність людини за зміст, форму та наслідки сказаного чи написаного. Етика комунікації передбачає:

- уникнення поширення неперевіреної інформації;
- відмова від мови ворожнечі та агресивної риторики;
- повага до гідності інших осіб;
- усвідомлення сили слів, що можуть впливати на психологічний стан людини, інформаційну безпеку та навіть бойові дії.

Свобода слова, національна безпека та етика комунікації –не суперечать один одному, а існують у взаємозалежності. Лише усвідомлене й відповідальне мовлення, в основі якого лежать як правові, так і етичні норми, може бути безпечним і конструктивним у сучасних реаліях.

Поведінка спілкування в мережі Інтернет під час війни є складним і багатограним процесом, який охоплює взаємодію між фундаментальними правами, нагальними потребами національної безпеки та етикою. Спілкування в інтернеті під час війни вимагає від кожного громадянина високого рівня відповідальності та усвідомлення наслідків своїх дій. Збереження балансу між свободою слова, національною безпекою та етикою спілкування є основним фактором для стійкості суспільства, протидії ворожій пропаганді та наближення перемоги.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> // від 28 червня 1996 р

2. Кримінальний кодекс України // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> // від 05 квітня 2001 р.

3. Градюк І. М. // Збірник українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи // Українська мова як інструмент правової комунікації в сучасній правовій системі // 31.10.2024 // ст. 215-218 // <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/35400>

4. Інтернет - безпека під час війни (Частина 2) // <https://www.softkey.ua/ua/useful/articles/internet-bezopasnost-vo-vremya-voyny-chast-2/> // від 14 травня 2024

**Губа
Назарій Олександрович,**
здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх
справ
Царьова Ірина Валеріївна,
завідувач кафедри мовної
підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх
справ, доктор філологічних
наук, професор

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО НАРАТИВУ НА СПРИЙНЯТТЯ ВІЙНИ ЗА КОРДОНОМ

Сучасна війна – це не лише збройне протистояння, а й інформаційна боротьба за свідомість людей, зокрема за межами зони конфлікту. Емоційні наративи – повідомлення, що апелюють до почуттів, особистих історій та моральних оцінок – стали потужним інструментом впливу на міжнародну спільноту [1]. В умовах війни в Україні емоційні послання